

aardsche in zijn verzen in een ander licht te staan, dat het doorzichtig maakt. En Van Hattum blijft niet bij het gemakkelijk tilbare, hij waagt zich ook aan onderwerpen, die zwaar zijn als lood. Hij neemt ook van den modder en het slijk, dat hij tegenkomt op zijn weg. Niet altijd gelukt hem hier de „kristallisatie”, zoodat een ruige steen met enkele fonkelende vlakken zichtbaar wordt. Doch er staat in elk geval in dezen bundel geen vers, dat volkomen dof gebleven is.

Met groote felheid reageert de dichter op de onrechtvaardigheid en hypocrisie in onze samenleving en vooral dan worden zijn woorden striemend, wanneer hij zich tot het verburgerlijkt en verdord Christendom richt. Men gevoelt onmiddellijk, dat deze gedichten niet door een „toeschouwer” neergeschreven zijn, maar door iemand, die zelf diep geraakt is door de stuitende incongruentie tusschen leven en leer, die zoo kenmerkend is voor sommige „christelijke” milieus.

Gedichten als „Roomse eugenetiek” en „Gelders dorpspotentaat” of „Orthodoxie” hebben niets te maken met de zuiverheid der leer. Zij zijn aanklachten, die — in letterlijken zin! — òpschreien naar den hemel, omdat zij uit de pijnen der vermoorde onschuld ontworpen zijn. Dat is het, wat deze verzen zoo bitter maakt en terzelfdertijd zoo aangrijpend. Want achter deze gedichten liggen de feiten en die feiten spuwen den Christus in het aangezicht en doorsteken Hem, terwijl lippen vrome woorden prevelen. En op deze wijze wordt telkens en telkens weer de onschuld vermoord van hen, die meenen, dat wie den naam van Christus dragen, ook trachten te leven naar Zijn geest. Zoo staan het kind en de dichter zonder mantel in de barre kou. En het kwade geweten jaagt hen overal van de deur!

ROEL HOUWINK

HERMAN BESSELAAR, Reis naar de Volwassenheid. Rotterdam, W. L. & J. Brusse's U.M., 1936.

Het is niet als kleinzielige schoolmeesterij bedoeld, wanneer wij ons verzetten tegen de mededeeling op het omslag van dit boek, dat ons hier een „roman” wordt voorgelegd. Want een roman, in den gebruikelijken zin althans, is deze „Reis naar de volwassenheid” geenszins. Het is overigens moeilijk een litteraire kwalificatie te vinden, die zich aansluit bij den tamelijk hybridischen aard van dit werk. Zelfs met de — toch al niet zeer heldere! — benaming „unamistisch” komt men niet ver genoeg, want daarvoor is de belangstelling van den auteur te realistisch-psychologisch gericht.

Laat ons daarom volstaan mogen met de constateering, dat dit boek geen roman is en dus ook niet naar dien maatstaf behoort te worden beoordeeld. Ja, laat ons elke poging tot zulk een „litteraire” kwalificatie nalaten, want zij is bij voorbaat gedoemd geen doel te treffen.

Litterair bezien is „Reis naar de volwassenheid” een experiment, dat niet